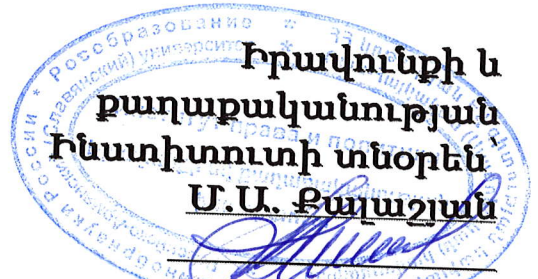

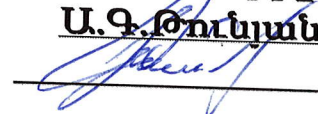

**ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ)
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ**

Հաստատում եմ՝

**Իրավունքի և
քաղաքականության
Ինստիտուտի տնօրեն
Ս.Ա. Քալաշյան**

**Ամբիոնի վարիչ
Ա.Գ. Թունյան**

“23” հունվարի 2023թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի և քաղաքականության
Ամբիոն՝ Քաղաքացիական իրավունքի և քաղաքացիական
դատավարության իրավունքի
Հեղինակ՝ Գյանջումյան Եվգենիա Էդուարդի

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ ՌԴ քաղաքացիական իրավունքի
առանձնահատկությունները

Բակալավրի ծրագիր (հեռակա ուսուցում)

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 Իրավագիտություն

ԵՐԵՎԱՆ

1. Ներածություն

Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել ՌԴ քաղաքացիական իրավահարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկություններին, ի մասնավորի՝ քաղաքացիական իրավունքի կարգավորման առարկային ու մեթոդներին, սուբյեկտների և օբյեկտների կարգավիճակին, գործարքների էությանը, ինչպես նաև իրավունքների պաշտպանության եղանակներին ու կարգին:

2.1. Կրթական վերջնարդյունքները

Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողները պետք է.

իմանան՝

- ՌԴ քաղաքացիական իրավունքի հասկացությունը;
- քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրները, դրանց առանձնահատկությունները իրավունքի այլ ճյուղերի աղբյուրների համեմատ ՌԴ-ում:
- ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում քաղաքացիական իրավահարաբերությունները, դրանց տեսակները, բովանդակությունը, առաջացման, փոփոխության և դադարեցման հիմքերը;
- ՌԴ-ում քաղաքացիական իրավահարաբերությունների սուբյեկտների կազմը. իրավասուբյեկտության հասկացությունը;
- ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների, դրանց տեսակների բնութագրերը;
- ՌԴ քաղաքացիական իրավունքի առանցքային ինստիտուտների էությունը:

կարողանան՝

- պատկերացում ունենալ ՌԴ քաղաքացիական իրավունքով կարգավորվող հարաբերությունների բնույթի վերաբերյալ;

- ինքնուրույն գնահատել ՌԴ քաղաքացիական իրավահարաբերությունների սուբյեկտների իրավական կարգավիճակը;
- ընկալել ՌԴ քաղաքացիական իրավունքի կարգավորման նշանակությունը:

ունակ լինեն՝

- ինքնուրույն կիրառել ՌԴ-ի քաղաքացիաիրավական օրենսդրությունը;
- իրավաբանական ճիշտ գնահատական տալ փաստական հանգամանքներին:

2.2. Դասընթացի աշխատատարության բաշխումն ըստ ուսումնական աշխատանքի տեսակների (ակադեմիական ժամերով)

Ուսումնական աշխատանքների տեսակները	Ամբողջը, ակ. ժամ.	Բաշխում ըստ կիսամյակների					
		1 Կիս. .	2 Կի ու.	3 Կի ու.	4 Կիս .	5 Կիս.	6 Կիս .
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Ըստ կիսամյակի ընդհանուր դասընթացի ուսուցման ծանրաբեռնվածությունը							
1.1. Լսարանային պարապմունքներ:	20						20
1.1.1. Դասախոսություններ	8						8
1.1.2. Գործնական աշխատանքներ	12						12
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք							
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգաք)							

2.3. Դասընթացի թեմատիկ պլան

Դասընթացի բաժինները և թեմաները	Ընդհանուր (ակ. ժամ)	Դասախոսություններ (ակ. ժամ)	Լաբոր. (ակ. ժամ)	Պարապմունքների այլ տեսակներ (ակ. ժամ)

Թեմա 1. Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ ՌԴ-ում				
Թեմա 2. Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ ՌԴ քաղաքացիական իրավունքում	2	1	1	
Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը ՌԴ-ում	2	1	1	
Թեմա 4. ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում ֆիզիկական անձինք որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	2	1	1	
Թեմա 5 ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում իրավաբանական անձինք որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	2		1	
Թեմա 6 Պետությունն ու համայնքը որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ	2	1	1	
Թեմա 7 Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտները ՌԴ-ում	2	1	1	
Թեմա 8 Գործարքներ ՌԴ-ում				
Թեմա 9 Ներկայացուցչություն ՌԴ-ում	2	1	1	
Թեմա 10 Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում, հայցային վաղեմություն ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում	2	1	1	
Թեմա 11 Սեփականության իրավունք և այլ իրային իրավունքներ ՌԴ-ում	2	1	1	
Թեմա 12 Ընդհանուր դրույթներ պարտավորությունների մասին ՌԴ օրենսդրության համաձայն. Քաղաքացիաիրավական պայմանագիր	2		1	

Ընդամենը	20	8	12	
----------	----	---	----	--

3. Դասընթացի բաժինները և թեմաները

Թեմա 1. Քաղաքացիական իրավունքը որպես իրավունքի ճյուղ ՌԴ-ում

1. Քաղաքացիական իրավունքը որպես ՌԴ-ի իրավունքի ճյուղ:
2. Քաղաքացիական իրավունքի հասկացության տարբեր իմաստները:
3. Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների կազմը և դրանց հիերարխիան ՌԴ-ում:
4. ՌԴ քաղաքացիական օրենսգիրքը որպես քաղաքացիական իրավունքի հիմնական աղբյուր:
5. Օրենքները և այլ իրավական ակտերը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ ՌԴ-ում:
6. Սովորույթների հասկացությունը, հատկանիշները և կիրառման ոլորտը ՌԴ-ում:
7. Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքների հասկացությունը, նշանակությունը և դասակարգումը ՌԴ-ում:
8. Քաղաքացիական իրավունքի ինստիտուցիոն և պանդեկտ համակարգերը:
9. Քաղաքացիական օրենսդրության և այլ իրավական ակտերի գործողությունը ժամանակի մեջ և տարածության վրա՝ համաձայն ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:
10. Ձեռնարկատիրական գործունեության հասկացությունը և հատկանիշները ՌԴ-ում

Թեմա 2. Քաղաքացիական իրավահարաբերություններ ՌԴ քաղաքացիական իրավունքում

1. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առանձնահատկությունները ՌԴ-ում:

2. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների տարրերը:
3. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների տեսակները:

Թեմա 3. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը ՌԴ-ում

1. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը:
2. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների իրականացումը:
3. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների պաշտպանությունը:

Թեմա 4. ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում ֆիզիկական անձինք որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ

1. Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ ՌԴ-ում:
2. Քաղաքացիական իրավունակության հասկացությունը:
3. Լրիվ գործունակության հասկացությունը և ծագման հիմքերը:
4. Էմանսիպացիայի հասկացությունը, հիմքերը, կարգն ու նշանակությունը ՌԴ-ում:
5. Մինչև 14 տարեկան և 14-18 տարեկան անչափահասների գործունակությունը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
6. Քաղաքացու գործունակության սահմանափակման հասկացությունը, հիմքերը,

կարգն ու հետևանքները ՌԴ-ում:

7. Քաղաքացուն անգործունակ ճանաչելու հիմքերը, կարգն ու հետևանքները:
8. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները ՌԴ-ում:
9. Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները ՌԴ-ում:

Թեմա 5 ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում իրավաբանական անձինք որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ

1. Իրավաբանական անձի հասկացությունը և հատկանիշները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
2. Իրավաբանական անձի իրավունակության առանձնահատկությունները: Իրավաբանական անձի գործունակության առանձնահատկությունները:
3. Իրավաբանական անձի ստեղծման կարգը ՌԴ-ում:
4. Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման տեսակները և դրանց ընդհանուր բնութագիրը ՌԴ-ում:
5. Իրավաբանական անձի լուծարման հասկացությունը և հիմքերը ՌԴ-ում:
6. Առևտրային իրավաբանական անձանց և ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց հասկացությունը և իրավական կարգավիճակը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
7. Տնտեսական ընկերությունների և ընկերակցությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները ՌԴ-ում:
8. Կորպորատիվ և ունիտար իրավաբանական անձանց հասկացությունը և իրավական կարգավիճակը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
9. Բաժնետիրական ընկերության հասկացությունը, առանձնահատկությունները և տեսակները ՌԴ-ում:
10. Իրավաբանական անձանց մասնաճյուղերը և ներկայացուցչությունները ՌԴ-ում:

Թեմա 6 Պետությունն ու համայնքը որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ

1. Պետության և համայնքների իրավունակությունն ու քաղաքացիական իրավահարաբերություններին մասնակցության ձևերը ՌԴ-ում:

Թեմա 7 Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտները ՌԴ-ում

1. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների հասկացությունը և տեսակները՝ ըստ ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:

2. Իրերի հասկացությունը, դասակարգումը և դրա իրավական նշանակությունը ՌԴ-ում:
3. Անշարժ գույքի հասկացությունը, հատկանիշները և հատուկ իրավական կարգավորման նշանակությունը:
4. Արժեթղթերի հասկացությունը, հատկանիշներն ու նշանակությունը: Արժեթղթերի տեսակները և դրանց ընդհանուր բնութագիրը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:

Թեմա 8 Գործարքներ ՌԴ-ում

1. Գործարքների հասկացությունը, հատկանիշներն ու նշանակությունը:
2. Գործարքների տեսակները՝ ըստ ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:
3. Գործարքի ձևը ՌԴ-ում:
4. Գործարքի վավերության պայմանները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
5. Գործարքի անվավերության հասկացությունը: Անվավեր գործարքի տեսակներն ու հետևանքները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:

Թեմա 9 Ներկայացուցչություն ՌԴ-ում

1. Ներկայացուցչության հասկացությունը, սուբյեկտները և տարբերությունը նմանօրինակ հարաբերություններից: Ներկայացուցչության հիմքերը և տեսակները ՌԴ-ում:
2. Լիազորագրի հասկացությունը, տեսակները և ձևը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:

Թեմա 10 Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում, հայցային վաղեմություն ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում

1. Ժամկետները քաղաքացիական իրավունքում
2. Հայցային վաղեմության ժամկետների հասկացությունը և նշանակությունը ՌԴ-ում:

Թեմա 11 Սեփականության իրավունք և այլ իրային իրավունքներ ՌԴ-ում

1. Սեփականության հասկացությունը, բովանդակությունը, սուբյեկտները, օբյեկտները ՌԴ-ում:
2. Սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հիմքերը ՌԴ-ում:
3. Սեփականության իրավունքի դադարման հիմքերը ՌԴ-ում:
4. Ընդհանուր սեփականության իրավունքի հասկացությունը ՌԴ-ում:
5. Ընդհանուր բաժնային սեփականություն ՌԴ-ում:
6. Ընդհանուր համատեղ սեփականություն ՌԴ-ում:
7. Սեփականության իրավունքի պաշտպանության հասկացությունը և պաշտպանության եղանակները ՌԴ-ում:
8. Իրային իրավունքի հասկացությունը: Իրային իրավունքի տեսակները ՌԴ-ում:

Թեմա 12 Ընդհանուր դրույթներ պարտավորությունների մասին ՌԴ օրենսդրության համաձայն. Քաղաքացիաիրավական պայմանագիր

1. Պարտավորության հասկացությունը, տեսակները և տարրերը ՌԴ-ում:
2. Պայմանագրի հասկացությունը և նշանակությունը: Պայմանագրի տեսակները ՌԴ-ում:

1. Գրականության ցանկ (հիմնական)

1. Гражданское право. Под ред. Алексеева С.С. 3-е изд., перераб. и доп. - М.: 2011.
2. М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга первая: Общие положения. М., 2007.
3. Гражданское право. Учебник в 4-х томах. Под ред. А.П. Сергеева. М., 2010.
4. Гражданское право. Учебник. Под ред. Е.А. Суханова. М., 2010.

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

4. Քաղաքացիական իրավունքը որպես ՌԴ-ի իրավունքի ճյուղ: Քաղաքացիական իրավունքի հասկացության տարրեր իմաստները:

5. Քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրների կազմը և դրանց հիերարխիան ՌԴ-ում:
6. ՌԴ քաղաքացիական օրենսգիրքը որպես քաղաքացիական իրավունքի հիմնական աղբյուր:
7. Օրենքները և այլ իրավական ակտերը որպես քաղաքացիական իրավունքի աղբյուրներ ՌԴ-ում:
8. Սովորույթների հասկացությունը, հատկանիշները և կիրառման ոլորտը ՌԴ-ում:
9. Քաղաքացիական իրավունքի սկզբունքների հասկացությունը, նշանակությունը և դասակարգումը ՌԴ-ում:
10. Քաղաքացիական իրավունքի ինստիտուցիոն և պանդեկտ համակարգերը:
11. Քաղաքացիական օրենսդրության և այլ իրավական ակտերի գործողությունը ժամանակի մեջ և տարածության վրա՝ համաձայն ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:
12. Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների առանձնահատկությունները:
13. Իրավունքի և օրենքի անալոգիան ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
14. Ձեռնարկատիրական գործունեության հասկացությունը և հատկանիշները ՌԴ-ում:
15. Քաղաքացիական իրավահարաբերության հասկացությունը, կառուցվածք և դասակարգումը քաղաքացիական իրավունքում:
16. Քաղաքացիական իրավունքների և պարտականությունների ծագումը, իրականացումը և պաշտպանությունը:
17. Քաղաքացիները որպես քաղաքացիական իրավունքի սուբյեկտներ ՌԴ-ում:
18. Քաղաքացիական իրավունակության հասկացությունը:
19. Լրիվ գործունակության հասկացությունը և ծագման հիմքերը:
20. Էմանսիպացիայի հասկացությունը, հիմքերը, կարգն ու նշանակությունը ՌԴ-ում:
21. Մինչև 14 տարեկան և 14-18 տարեկան անչափահասների գործունակությունը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
22. Քաղաքացու գործունակության սահմանափակման հասկացությունը, հիմքերը, կարգն ու հետևանքները ՌԴ-ում:
23. Քաղաքացուն անգործունակ ճանաչելու հիմքերը, կարգն ու հետևանքները:
24. Քաղաքացուն անհայտ բացակայող ճանաչելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները ՌԴ-ում:
25. Քաղաքացուն մահացած հայտարարելու նշանակությունը, կարգը, պայմանները և հետևանքները ՌԴ-ում:

26. Իրավաբանական անձի հասկացությունը և հատկանիշները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
27. Իրավաբանական անձի իրավունակության առանձնահատկությունները: Իրավաբանական անձի գործունակության առանձնահատկությունները:
28. Իրավաբանական անձի ստեղծման կարգը ՌԴ-ում:
29. Իրավաբանական անձի վերակազմակերպման տեսակները և դրանց ընդհանուր բնութագիրը ՌԴ-ում:
30. Իրավաբանական անձի լուծարման հասկացությունը և հիմքերը ՌԴ-ում:
31. Առևտրային իրավաբանական անձանց և ոչ առևտրային իրավաբանական անձանց հասկացությունը և իրավական կարգավիճակը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
32. Տնտեսական ընկերությունների և ընկերակցությունների հասկացությունը, առանձնահատկությունները ՌԴ-ում:
33. Կորպորատիվ և ունիտար իրավաբանական անձանց հասկացությունը և իրավական կարգավիճակը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
34. Բաժնետիրական ընկերության հասկացությունը, առանձնահատկությունները և տեսակները ՌԴ-ում:
35. Իրավաբանական անձանց մասնաճյուղերը և ներկայացուցչությունները ՌԴ-ում:
36. Պետության և համայնքների իրավունակությունն ու քաղաքացիական իրավահարաբերություններին մասնակցության ձևերը ՌԴ-ում:
37. Քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտների հասկացությունը և տեսակները՝ ըստ ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:
38. Իրերի հասկացությունը, դասակարգումը և դրա իրավական նշանակությունը ՌԴ-ում:
39. Անշարժ գույքի հասկացությունը, հատկանիշները և հատուկ իրավական կարգավորման նշանակությունը:
40. Արժեթղթերի հասկացությունը, հատկանիշներն ու նշանակությունը: Արժեթղթերի տեսակները և դրանց ընդհանուր բնութագիրը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
41. Գործարքների հասկացությունը, հատկանիշներն ու նշանակությունը:
42. Գործարքների տեսակները՝ ըստ ՌԴ քաղաքացիական օրենսդրության:
43. Գործարքի ձևը ՌԴ-ում:
44. Գործարքի վավերության պայմանները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
45. Գործարքի անվավերության հասկացությունը: Անվավեր գործարքի տեսակներն ու հետևանքները ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:

46. Ներկայացուցչության հասկացությունը, սուբյեկտները և տարբերությունը նմանօրինակ հարաբերություններից: Ներկայացուցչության հիմքերը և տեսակները ՌԴ-ում:
47. Լիազորագրի հասկացությունը, տեսակները և ձևը ՌԴ-ի քաղաքացիական իրավունքում:
48. Հայցային վաղեմության ժամկետների հասկացությունը և նշանակությունը ՌԴ-ում:
49. Սեփականության հասկացությունը, բովանդակությունը, սուբյեկտները, օբյեկտները ՌԴ-ում:
50. Սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հիմքերը ՌԴ-ում:
51. Սեփականության իրավունքի դադարման հիմքերը ՌԴ-ում:
52. Ընդհանուր սեփականության իրավունքի հասկացությունը ՌԴ-ում:
53. Ընդհանուր բաժնային սեփականություն ՌԴ-ում:
54. Ընդհանուր համատեղ սեփականություն ՌԴ-ում:
55. Սեփականության իրավունքի պաշտպանության հասկացությունը և պաշտպանության եղանակները ՌԴ-ում:
56. Իրային իրավունքի հասկացությունը: Իրային իրավունքի տեսակները ՌԴ-ում:
57. Պարտավորության հասկացությունը, տեսակները և տարբերը ՌԴ-ում:
58. Պայմանագրի հասկացությունը և նշանակությունը: Պայմանագրի տեսակները ՌԴ-ում:

2. Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները:

Դասընթացն եզրափակվում է բանավոր քննությամբ, որն ուղղված է ստուգելու և գնահատելու ուսանողների գիտելիքները՝ 100 միավորային համակարգով: